

Buddhizmus

a világ egyik legelterjedtebb vallása, mely több száz millió hívőt boldogít. A brahmanizmus (l. o.) ellentétéként lépett fel. Tanai sok tekintetben merőben ellenkeznek a dőlyfös papi kaszt által behozott dogmákkal. Alapítója a Kr. előtt V. században élt Sziddhartha volt - ki közönségesen Buddha néven ismeretes. Szent könyveikben a B.-t Buddha varga (Buddha utjának) nevezik a buddhista teologusok.

Maga a buddha szó szanszkritül fölébresztettet, fölvilágosodott átihtetett jelent, azaz olyat, ki a tökéletes tudást (bodhi) elnyerte. Határtalan a már létre jött vagy ezután születendő ilyen buddhák száma, de a történelem lapjain csak egy, a vallásalapító játszik nagyobb szerepet.

A B.-t sokan ateiste vallásnak szeretik elnevezni, mert vallásrendszerében rendkívül háttérbe szorítja Buddhával szemben a régi hitből átvett istenségeket. Általában mondhatni, a dogmatikus rész a leggyengébb oldala Gautama tanításának. Jót-rosszat átvesz a régi vallásból minden kritika nélkül, még a kasztrendszert sem szünteti meg teljesen.

Az ember végcélja szerinte a szenvedélyektől, gond és vágyaktól megszabadulva még e földön elérni a nirvánát. Hogy mit értett Buddha e szó alatt, az még vita tárgya, nemcsak az európai tudósok, de a különböző buddhista felekezetek közt is. A szó maga szanszkritül megsemmisülést, elhamvadást, a mécsnek vagy tűznek elalvását jelenti.

Talán egy vallás sem ment át annyi átalakuláson mint a B. Tanainak határozatlansága tág tért hagyott fenn az azt megelőző nemzeti vallás, szokások és babonák számára. Khinában Kongfutse erkölcstana az irányadó és a buddhizmus jóformán csak a bálványok számát szaporította eggyel, a Buddháéval. Japánban is a régi nemzeti vallás az alap és a buddhizmus csak külszint ad a nép hitének. A mongol népeknél szépen megfér a samanizmussal.

Tagadhatatlanul szép a B. erkölcstana, mely sokban megegyezik a keresztény felfogással. Az emberszeretetet, a humanizmust, még az oktalan állatokra is kiterjeszti. Első helyen említendő abbeli tilalma, hogy az élő lényt, legyen az ember vagy állat, nem szabad megölni. Ez ideiglenesen a halálítélet eltörlését vont a maga után Indiában olyan helyeken, hol a buddhizmus uralkodó vallás volt. Női hűséget, önmegtartóztatást, az idegen vagyon sérthetlenségét, a bosszu és egyéb szenvedélyek megzabolázását tekintik a legfőbb erényeknek. Vallási türelmesség is legnagyobb mértékben sajátja Buddha hitének.

PALLAS